Bugát Pál 34. Országos és I. Határon Túli Középiskolai Természetismereti Műveltségi Vetélkedő

DÖNTŐ FÖLDRAJZ FELADATSOR

Csapatszám:……

1. Fenntartható fejlődés ***5 pont***

2016 novemberében Magyarországon, Budapesten rendezték meg a Víz Világtalálkozót. A rendezvény fővédnökét idézve *„… megfelelő mennyiségű és minőségű víz nélkül nincs elegendő élelmiszer, nincs ipari fejlődés és nincs fenntartható urbanizáció, a víz a béke és a biztonság záloga.”*

a) Kitől származik az idézet? *(név, tisztség)* *1 pont*

……

A világ állam- és kormányfői 2015. szeptemberi csúcstalálkozójukon 17 fenntartható fejlődési célt fogadtak el. Ezek mindegyike kapcsolódik a vízhez, de a 6., 13., 14., 16. cél különösen gyakran előkerült a prezentációk, panelbeszélgetések során.

b) Az ikonok alapján saját szavaiddal nevezd meg ezeket a célokat! *4 pont*

6.: ……

13.: ……

14.: ……

16. ……

1.	2.	3.	4.	5.
6.	7.	8.	9.	10.
11.	12.	13.	14.	15.
			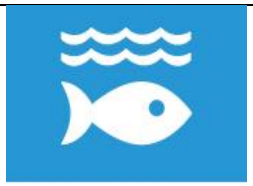	
16.	17.			

2. Tavak **14 pont**

Az alábbi műholdképek három tó korábbi és későbbi állapotait mutatják. *(A három tóról készült kép nem azonos méretarányú.)*

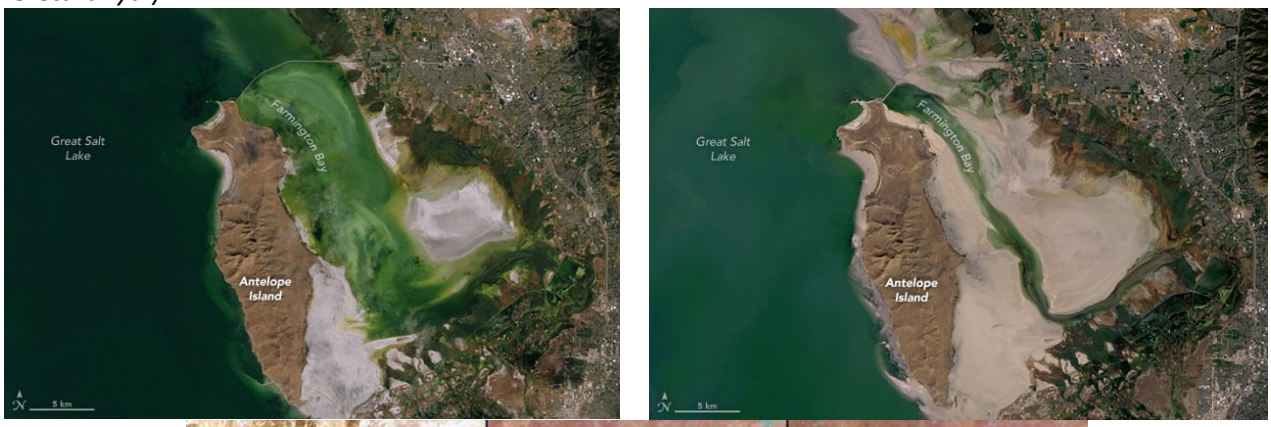

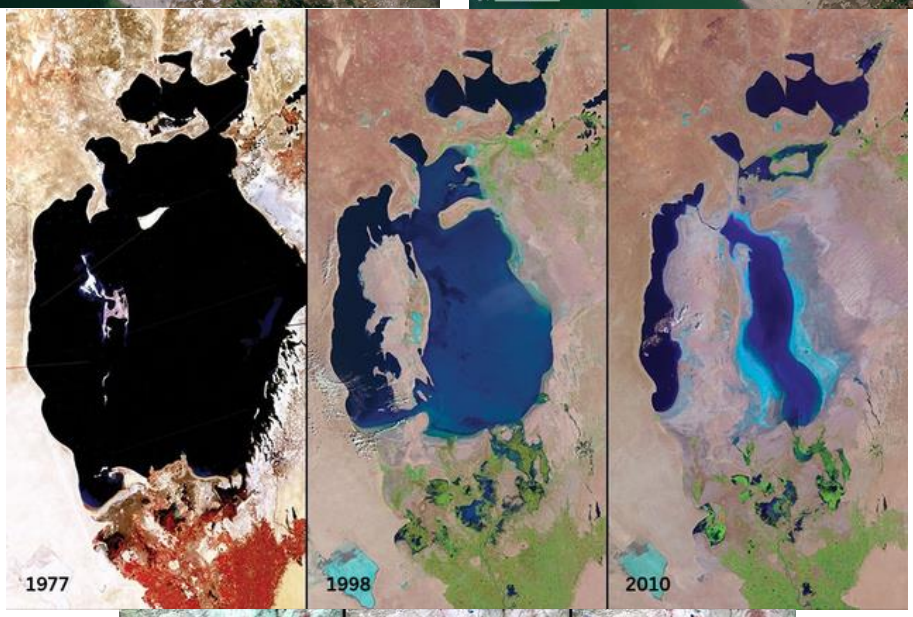

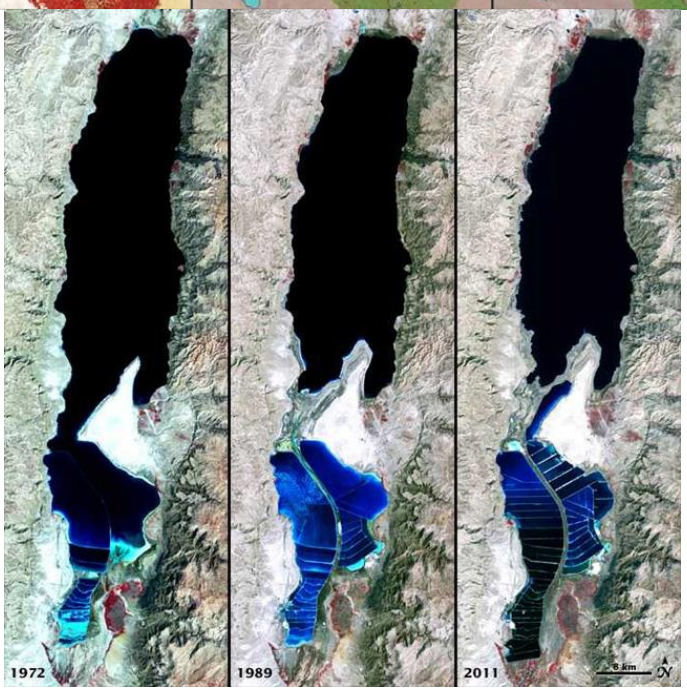

a) Mi a közös a három tó sorsában? *1 pont*

……

b) Milyen klimatikus és gazdasági okok vezettek ide? 2 *pont*

……

……

c) Mi a neve az első tónak, amely Észak-Amerikában, Utah államban, a mormonok földjén található?

…….. *1 pont*

d) Mi a neve a második tónak, amely Kazahsztán és Üzbegisztán területén fekszik? *1 pont*

……

e) Vízutánpótlását elsősorban melyik két folyótól kapja? *1 pont*

……

f) A harmadik tó neve „tenger”. Mi a pontos neve? Miért nem helyes ez a kifejezés? *(két indok)*

…… *1 pont*

…… *1 pont*

g) Hasonlítsd össze a harmadik tó északi és déli medencéjét! Mutasd be részletesebben a déli medence formakincsét! 2 *pont*

……

h) Milyen elképzelések voltak a harmadik tó vízutánpótlására? Megvalósult valamelyik? *2 pont*

……

……

A vízvagyon védelmének fontosságára szólítottak fel a Budapesti Víz Világtalálkozó 2016 rendezvényen az ENSZ vezető tisztségviselői is. Peter Thomson, az ENSZ 71. Közgyűlésének elnöke szerint ha megfelelő mennyiségű vízhez jutnak az emberek világszerte, akkor béke és biztonság lesz.

i) Ez különösen aktuális a fentiek közül két tónál is. Fejtsd ki ezt bővebben! 2 *pont*

……

……

……

3. Óceánok ***7 pont***

A térkép az óceánokba jutott és ott hatalmas szemétszigeteket alkotó műanyaghulladékok pillanatnyi helyzetét mutatja be leegyszerűsítve.

Forrás: **http://dload.oktatas.educatio.hu/erettsegi/feladatok_2017tavasz_emelt/e_fldr_17maj_fl.pdf**

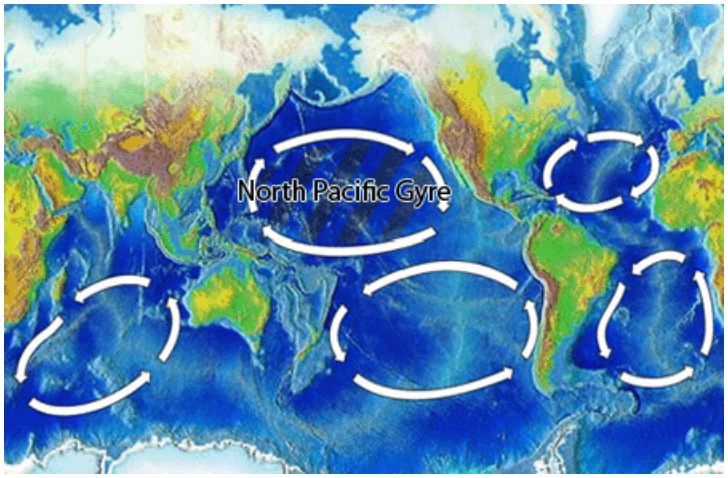

a) Honnan kerülhet a hulladék a világtengerbe? Nevezz meg három szennyezőforrást!

…… *1 pont*

…… *1 pont*

…… *1 pont*

b) Minek köszönhető az óceánokban hömpölygő műanyagpalackok, szeméthegyek vándorlása?

…… *1 pont*

Óceáni hulladékból gyártott mezeket kapott a Bayern München és a Real Madrid labdarúgócsapata. A speciális mezeket teljes mértékben műanyag tengeri törmelékből gyártották, azok alapanyagát a Maldív-szigeteket övező vizekből halászták ki… A sportfelszereléseken lévő feliratok vízalapú környezetbarát nyomatokból készültek.
(foldrajzmagazin.hu nyomán)

c) Mi lehet a célja az akcióval a sportszergyártó cégnek?

…… *1 pont*

d) Nevezz meg két káros következményt, amit az óceánba jutott műanyag hulladékok okoznak!

……

…… *1 pont*

e) Képzeld el, hogy egy nagy tengerjáró hajó kapitánya! Milyen intézkedést vezetnél be, hogy elkerüld a fentiekhez hasonló tengerszennyezést? Fogalmazz meg két intézkedést!

……

…… *1 pont*

4. Időjárás, éghajlat **5 *pont***

„Ha ……. napján esik, negyven napig esni fog, de ha aznap száraz idő van, negyven napig szárazság várható.”

a) Melyik név szerepel az egyik legismertebb népi regulában? ……. *1 pont*

b) A magasabb júniusi csapadékösszeget sokan az „európai monszun”-nal magyarázzák. Miért nem helyes ez az elnevezés? Mi a különbség a két csapadéktevékenység között? 2 *pont*

……

……

c) Az ábra (Földgömb,2017. június-július) a kora nyári két hónapos időszak átlagos csapadékát mutatja évről évre, narancsszínnel jelölve azokat az éveket, amikor nem volt, kék színnel pedig amikor volt csapadékhullás június 8-án. Figyelembe véve, hogy az országos csapadékmennyiség 500-700 mm, érvényes-e a népi regula? Csapadékosabbnak tekinthető ez az időszak az éven belül?

2 *pont*

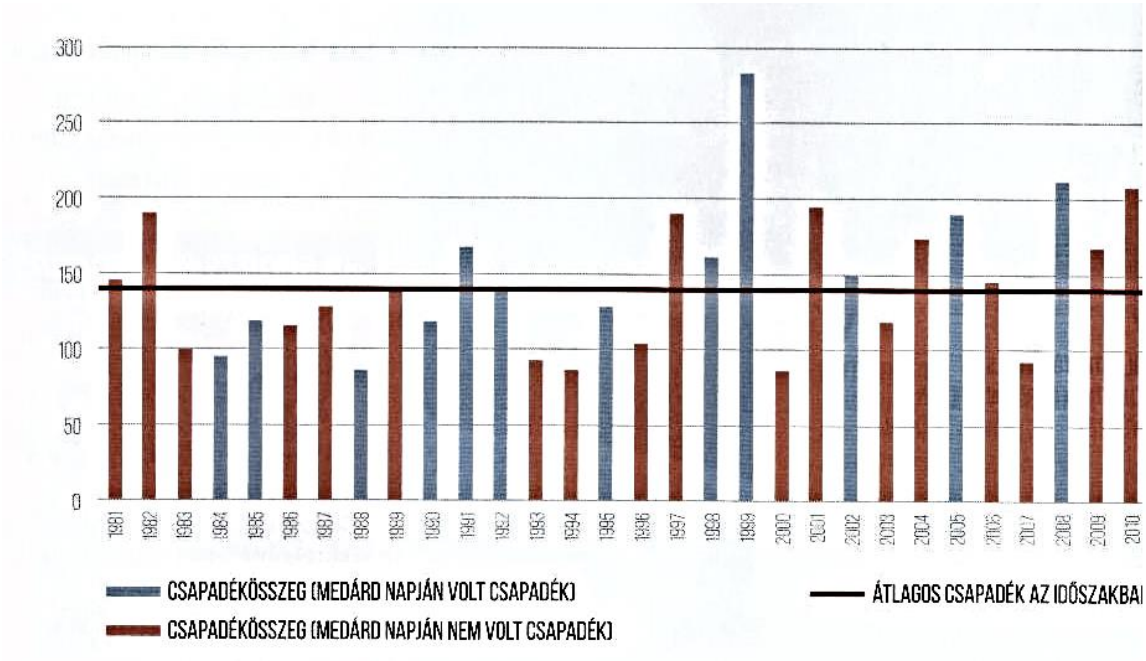

……

……

5. Vízi emlékek és nevezetességek Magyarországon ***9 pont***

A felkészülés során a https://www.vizugy.hu/ oldalon számos hazai nevezetességet ismerhettél meg. Ezek közül kilenc rövid ismertetőjét olvashatod itt, ezeket kell megnevezned. *8 pont*

sorszám	leírás	megnevezés
1.	Az ország ma is üzemelő legidősebb **víztározó**ját első formájában 1812-ben alakították ki. Vízét a Garadna patak táplálja, duzzasztását még a régi vashámorok idején épült völgyzárógáttal oldották meg.	
2.	A XX. századtól Túristvándinak nevezett településen már az első írásos emlékek is szólnak egy **malom**ról. Teljesen fából készült, 1965-ben helyreállították, ma is működőképes.	
3.	Magyarország egyik legnevezetesebb **híd**ja 1833-ban készült el Povolny Ferenc építőmester	

	alkotásaként. Előzőleg itt évszázadokon át egy fahíd biztosította a Hortobágy folyó fölötti közlekedést.	
4.	1973-tól üzemel az ország **legnagyobb vízi létesítmény**e. A hozzá kapcsolódó öntözőhálózatok együttműködve alkotják a Tisza – völgy nagykunsági és jászsági vízhasznosítási rendszerét.	
5.	Európa legnagyobb gyógyító erejű melegvizes tava különleges képződmény – tőzegmedrű forrás**tó**. 1986-ban a tófürdő központi épületei leégtek. 1989 szeptemberében elkészült a formailag új épületegyüttes, mely szebb és korszerűbb lett, mint addigi elődje.	
6.	A Balaton vízgazdálkodásának kulcslétesítménye. A Balaton vízszintjének szabályozására először 1863-ban épült zsilip a Balaton „fővárosában" a tó déli partján, majd a megnövekedett igények kiszolgálására 1892-ben új **zsilip**et építettek, amit 1947-ben tovább bővítettek és hajózsilippel is ellátták.	
7.	Az I. században alapított pannóniai székváros, Aquincum vízellátását szolgáló **aquaeductus** egy rövid szakaszának 1977-es rekonstrukciója.	
8.	Zielinski Szilárd által tervezett és 1911-ben felépített 600 m^3-es vasbeton **víztorony**, fontos szerepet játszott Pest vízellátásában. 1964 óta már nem üzemel. A létesítmény azon a szigeten található, ahol a férfi vízilabda válogatottunk a döntőt játszotta.	

Válassz ki négy nevezetességet és írd a sorszámát a térkép megfelelő helyére! *1 pont*

Összes pontszám: 40